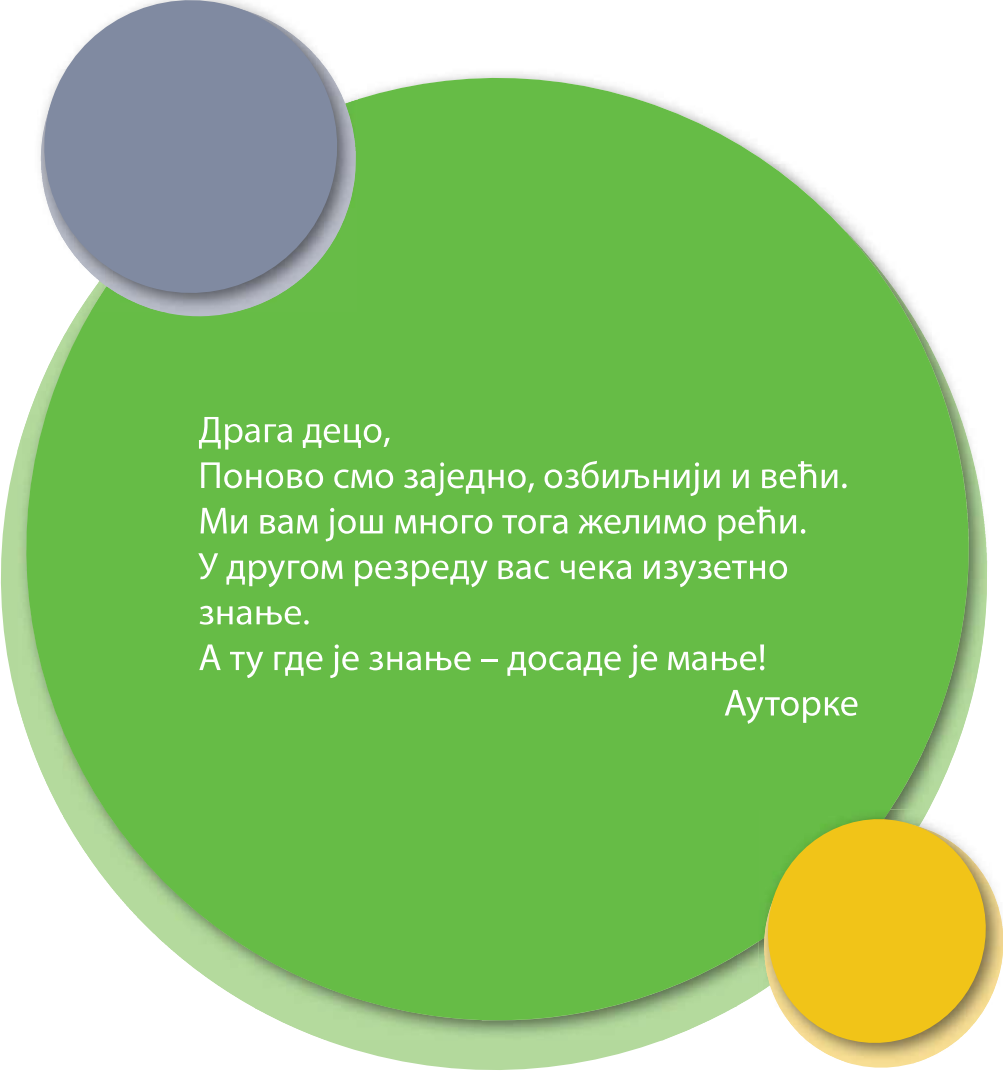

Драгана Златић
Марија Вујовић

Свет око нас 2

Уџбеник за други разред
основне школе

Драга децо,
Поново смо заједно, озбиљнији и већи.
Ми вам још много тога желимо рећи.
У другом резреду вас чека изузетно
знање.

А ту где је знање – досаде је мање!

Ауторке

Садржај

Други и ја

Заједно у школи	8
У школи имамо права и обавезе	10
Заједно ван школе	12
Из породичног албума	14
Жеље и потребе: шта је мени важно?	17
Празници.....	20
Да поновимо знање.....	22

Култура живљења

Највећи дом, моја домовина	24
Мој град, моје село	26
Заједно у насељу.....	30
Извор здравља – здрава храна	33
Правилне животне навике	35
У здравом телу – здрав дух	38
Безбедно понашање у саобраћају.....	41
Правилно прелажење улице.....	44
Врсте саобраћаја	48
Правила понашања у превозним средствима	52
Временске непогоде	55
Да поновимо	58

Човек ствара

Људи раде и стварају.....	60
Од чега су направљени предмети	63
Промене материјала	66
Од старих – нови предмети	70
Да поновимо	72

Кретање и оријентација у простору и времену

Сат за сатом	74
Седмица, месец, година.....	78
Годишња доба	81
Како се сналазимо у насељу.....	84
Различити облици кретања тела	87
Шта утиче на кретање тела	90
Да поновимо	94

Разноврсност природе

Изглед наше околине	96
Воде око нас.....	98
Заједничке особине живих бића	101
Делови биљака	103
Разноврсност биљака у окружењу.....	105
Значај биљака за човека	107
Делови тела животиња	110
Разноврсност животиња у окружењу	113
Значај животиња за човека	116
Делови тела човека	119
Зависност живих бића од средине у којој живе.....	121
Вода као услов живота.....	124
Ваздух као услов живота.....	127
Земљиште као услов живота.....	129
Сунчева светлост и топлота као услов живота	131
Улога човека у очувању природе.....	133
Јесен	136
Зима	139
Пролеће	142
Лето.....	145
Да поновимо	148

Водич кроз уџбеник

Подсетићеш се онога што већ знаш и заинтересоваћеш се да научиш нешто ново.

Овде ћеш пронаћи занимљиве задатке и текстове који ће ти понудити још више знања.

Прочитај, размисли, откриј, закључи и повежи са свакодневицом.

Напиши, нацртај, обој...

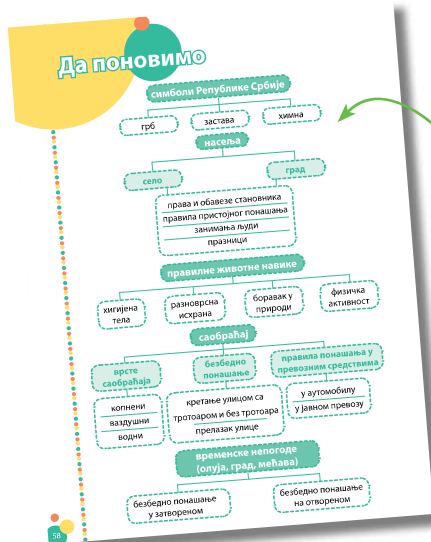
Овде ћеш пронаћи разноврсна питања и задатке који ће ти помоћи да провериш и примениш своје знање.

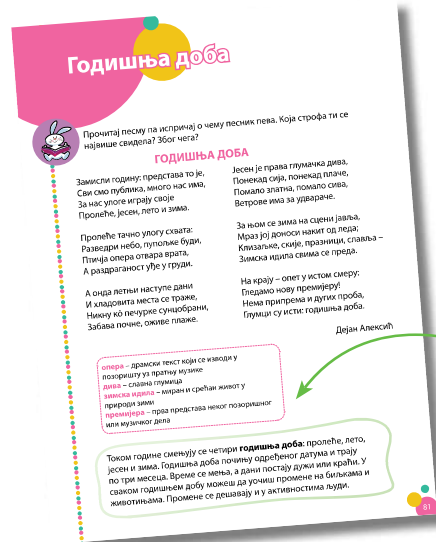
Истражи и закључи.

Кључне речи ти јасно поручују шта је важно у свакој лекцији.

Понови помоћу важних појмова шта си све научио/ научила.

Овде ћеш сазнати шта значе непознате речи.

ДРУГИ И ЈА

Здраво, ја сам
Маја.

Твоја права
и обавезе у
школи

Правила
пристојног
понашања

Како да
уважаваш
друге људе

Како да
сарађујеш са
друговима и
другарицама

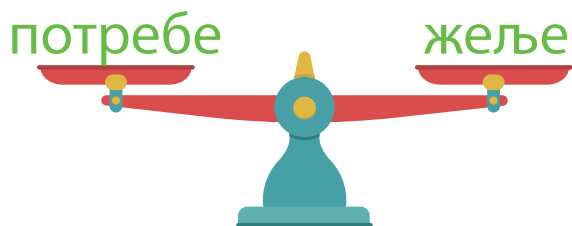
Које
празнике
прослављамо

Шта су
жеље, а шта
потребе

Здраво, ја сам
Бошко.

Жеље и потребе: шта је мени важно?

Погледај слике и објасни зашто је оно што је приказано на њима важно за живот.

Сви имамо **основне животне потребе**: да дишемо, пијемо воду, хранимо се, спавамо и одлазимо у тоалет. Поред основних животних потреба имамо и друге потребе: да будемо вољени, да се дружимо, да се играмо и путујемо.

За сваки пар фотографија реци коју потребу имају деца приказана на њима. Шта жели једно, а шта би волело друго дете у сваком пару фотографија? Закључи шта им је заједничко, а у чему се разликују.

Важно је да разликујеш **потребе** од **жеља**. На пример, наша потреба је да једемо када осетимо глад, а жеља је да једемо наше омиљено јело.

Погледај парове фотографија. На којој фотографији дете има основну потребу. На којој фотографији је приказано дете које жели и оно што му није потребно? Шта мислиш, зашто то жели?

Можемо да желимо много тога: најновији модел патика или нову мајицу, иако већ имамо пун орман гардеробе. Испуњење свих наших жеља нам није неопходно за живот. Уколико не купимо најновији модел патика, то неће угрозити наше здравље. Штедиш ако не купујеш оно што ти није преко потребно.

Заокружи фотографије на којима су приказана деца која поштују туђе потребе и осећања. Прецртај фотографије на којима су приказана деца која туђе потребе и осећања не поштују.

Треба да уважавамо своје потребе и осећања, али и потребе и осећања других.

Шта значи реч штедња? Шта ти можеш да штедиш?

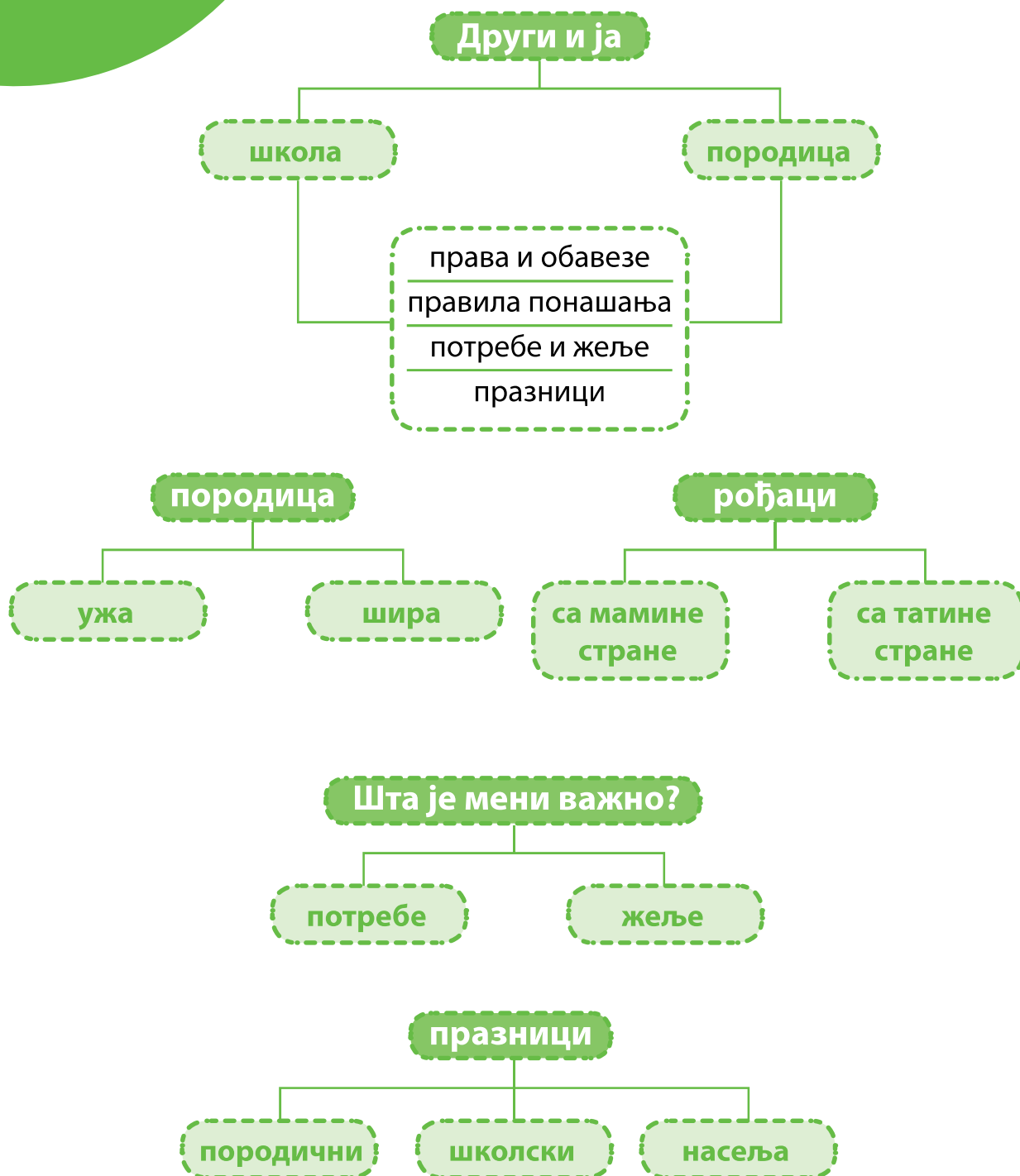
Поделите се у групе. Договорите се како да решите проблем уважавајући потребе и осећања сваког детета. Одглумите следеће ситуације:

1. Вас је више на игралишту, а има само једна љуљашка. Сви желе да се љуљају. Шта ћете да урадите?
2. Три друга желе да играју фудбал, а три кошарку. Почине расправа. Шта ћете да урадите?
3. Девојнице играју одбојку. Игру је прекинула девојчица чија је лопта, јер не жели више да се игра. Остале девојнице желе да наставе, али немају лопту. Како ћете решити ситуацију?

- потребе
- жеље

Да поновимо

КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА

Симболи
Републике
Србије

Правила
понашања у
саобраћају и
превозним
средствима

Како да
сачуваш своје
здравље

Безбедно
понашање
за време
временских
непогода

Шта је
град, а шта
село

Погледај фотографије. Када и на којим местима се истичу застава и грб Републике Србије?

Наши спортисти носе грб Србије на дресовима када играју за репрезентацију.

Уочи шта је заједничко ономе што је приказано на фотографијама.

1. Наброј симболе Републике Србије. Размисли и испричај зашто свака држава има своје симболе.
2. У којим приликама се пева химна?
3. На часу ликовне културе поделите се у три групе: црвена, плава и бела. Цепкањем и гужвањем папира у црвеној, плавој и белој боји обликуј лоптице. Изрежите од картона велико срце. На њега залепите лоптице које сте направили, тако да срце буде у бојама заставе Републике Србије.

• симболи државе • застава • грб • химна

Мој град, моје село

Опиши изглед насељених места на фотографијама. У чему су слични, а у чему се разликују?

Шта мислиш, где живи више становника?

Којим пословима се баве људи на фотографијама? Где обављају своје послове?

Насеље је место насељено људима, место где они живе. Насеља се разликују по величини, изгледу, броју становника, пословима којима се људи баве и начину на који људи живе у њима. Насеља делимо на **села** и **градове**.

Ако је на претходним фотографијама приказан град, кружић обој црвено. Уколико је приказано село, кружић обој зелено.

Које насеље је приказано на фотографијама? По чему то закључујеш? Где живе људи у граду? Које послове обављају људи у граду? Шта раде и где се налазе деца приказана на фотографијама?

Школа је установа у којој се ђаци образују, то је њена намена. Која је намена културних установа са фотографија? Где се овакве установе обично налазе?

Народно позориште
у Београду

Музеј Николе
Тесле у Београду

Град је веће насеље, у којем има много улица и објеката потребних за живот и рад људи. У градовима постоје: школе, позоришта, музеји, биоскопи, болнице, фабрике, стадиони. Породице станују у кућама или зградама. У граду ради много трговаца, лекара, учитеља, полицајаца, радника у фабрикама.

Пажљиво погледај фотографије. Да ли се села са фотографија налазе у равници или у брдско-планинском крају? Како су распоређене куће у овим селима? Које послове обављају људи у селу?

Село је мање насеље од града. Села разликујемо по томе да ли се налазе у равници или у брдско-планинском крају.

Равничарска села се препознају по широким и дугачким улицама. Куће су једна поред друге. У центру села налазе се: дом здравља, основна школа, црква, продавница.

У **брдско-планинским селима** куће се налазе на падинама брда и планина. Између кућа обично нема улица.

Људи у селу најчешће обрађују земљу, гаје биљке и животиње. У селима не постоје све службе и објекти који постоје у градовима.

Погледај фотографије. Шта људи у граду добијају од људи који живе и раде у селу? Које производе људи из села могу купити у граду? Размисли и испричај због чега све људи из села одлазе у град?

Град и село су међусобно повезани. Становници села често доносе у градове оно што сами производе: јаја, месо, млеко, млечне производе, воће и поврће, вуну. То продају на пијацама или фабрикама које даље прерађују њихове производе (млекаре, уљаре). Људи из села у граду купују одећу, обућу, намештај, машине и кућне апарате, лекове, књиге, новине. Они одлазе често у град да би обављали послове у фабрикама, школама, продавницама. Људи из градова одлазе у села на одмор или у посету код рођака.

1. Који објекти постоје у граду, а нема их у селу?
2. Где људи у граду купују воће и поврће?
3. Да ли у селу постоје болнице? Где се лече становници села?
4. Којим занимањима се баве људи у насељу у којем живиш?
5. Истражи шта гаје и производе људи који живе у равничарском, а шта они који живе у брдско-планинском селу. Испричај другарима шта си сазнао/сазнала.

- град • равничарско село • брдско-планинско село
- занимања људи у граду • занимања људи у селу

Да поновимо

симболи Републике Србије

грб

застава

химна

насеља

село

град

права и обавезе становника
правила пристојног понашања
занимања људи
празници

правилне животне навике

хигијена
тела

разноврсна
исхрана

боравак у
природи

физичка
активност

саобраћај

врсте
саобраћаја

безбедно
понашање

правила понашања у
превозним средствима

копнени
ваздушни
водни

кретање улицом са
тротоаром и без тротоара
прелазак улице

у аутомобилу
у јавном превозу

временске непогоде (олуја, град, међава)

безбедно понашање
у затвореном

безбедно понашање
на отвореном

ЧОВЕК СТВАРА

Како се одређују
својства
материјала

Како се бира
материјал за
прављење
предмета

Како од старих
предмета да
направиш нове

Од старих – нови предмети

Правилно одложи
смеће у за то
припремљене вреће и
убаци их у контејнере
одређене боје на
којима натписи
постоје.

Пажљиво погледај фотографије и испричај шта се дешава са смећем
које свакодневно бацаш у канту за отпатке.

Свакога дана бацамо огромне количине отпада.
Важно је да не стварамо много отпада и да га одвајамо
у посебне контејнере: за метал, папир, пластику и
стакло. Тако разврстан отпад може да се употреби за
прављење нових ствари. Поступак којим се од старих
ствари праве нове назива се **рециклажа**.

Пре него што бациш неки предмет у смеће, размисли да ли се може поново употребити, поправити или је некое потребан.

Размисли како би могао/могла да поново употребиш старе предмете и да смањиш количину ђубрета у својој канти за смеће. Размисли да ли ти је стварно потребно више сличних играчака, неколико торби или патика.

Погледај фотографије. Ево неколико предлога:

- Пластичне посуде опери и сачувај. Користи их као кутије за држање разних ствари или као саксије за цвеће.
- Сакупљај старе часописе и стрипове. Папир се прави од дрвета. Кад чуваш папир, чуваш дрвеће. Старе часописе и стрипове поклони неком или их однеси у библиотеку.
- Стару одећу и играчке можеш да даш млађим пријатељима, продавницама половне одеће или да их поклониш у добротворним акцијама. Веома старе памучне ствари добре су за чишћење.
- Направи хранилицу или кућицу за птице од пластичних посуда, старих конзерви и канапа. Замоли неког од одраслих да ти помогне.

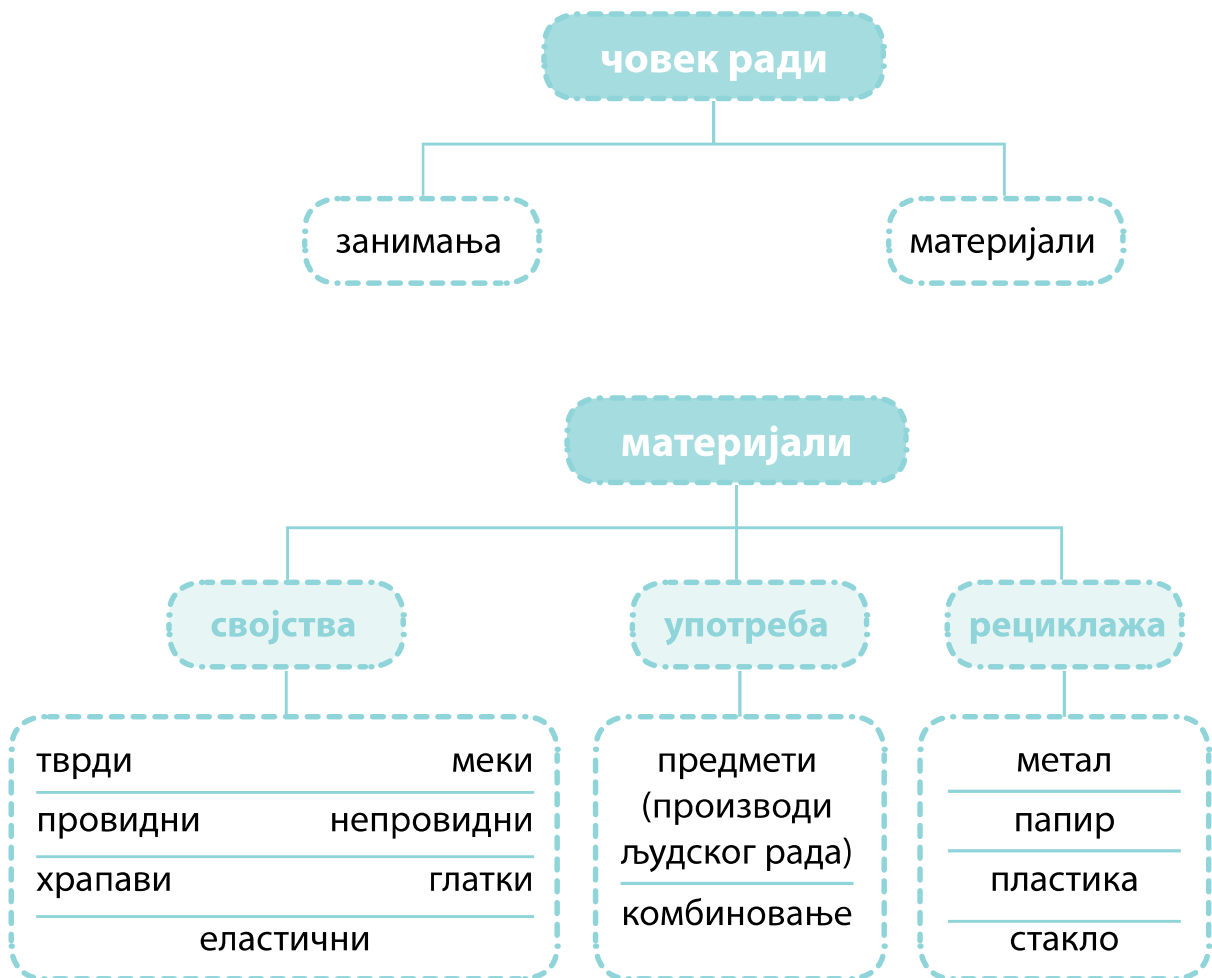

1. Шта је рециклажа? Зашто је она важна?
2. Како се правилно одлаже смеће?
3. Размисли и испричај како можеш да искористиш празну кутију за ципеле. На часу ликовне културе направи нешто од ње.

• рециклажа

Да поновимо

КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ

Како да
измериш
растојање које
тело пређе
током кретања

Сналажење
у насељу помоћу
адресе и
објеката

Како облик
тела, подлога и
средина утичу
на кретање
тела

Како се користе
часовник,
календар и
лента времена

Различити
облици
кретања
тела

Седмица, месец, година

Хајде да се подсетимо! Размисли и напиши:
 Једна седмица има _____ дана.
 У празне табле упиши називе дана у седмици који
 недостају.

Пажљиво погледај календар. Прочитај називе свих месеци у години.
 Уочи њихов редослед и упореди број дана и седмица у месецу.
 Шта закључујеш?

2019			
јануар	фебруар	март	април
п у с ч п с н	п у с ч п с н	п у с ч п с н	п у с ч п с н
1 2 3 4 5 6	1 2 3	1 2 3	1 2 3 4 5 6 7
7 8 9 10 11 12 13	4 5 6 7 8 9 10	4 5 6 7 8 9 10	8 9 10 11 12 13 14
14 15 16 17 18 19 20	11 12 13 14 15 16 17	11 12 13 14 15 16 17	15 16 17 18 19 20 21
21 22 23 24 25 26 27	18 19 20 21 22 23 24	18 19 20 21 22 23 24	22 23 24 25 26 27 28
28 29 30 31	25 26 27 28	25 26 27 28 29 30 31	29 30
мај	јун	јул	август
п у с ч п с н	п у с ч п с н	п у с ч п с н	п у с ч п с н
1 2 3 4 5	1 2	1 2 3 4 5 6 7	1 2 3 4
6 7 8 9 10 11 12	3 4 5 6 7 8 9	8 9 10 11 12 13 14	5 6 7 8 9 10 11
13 14 15 16 17 18 19	10 11 12 13 14 15 16	15 16 17 18 19 20 21	12 13 14 15 16 17 18
20 21 22 23 24 25 26	17 18 19 20 21 22 23	22 23 24 25 26 27 28	19 20 21 22 23 24 25
27 28 29 30 31	24 25 26 27 28 29 30	29 30 31	26 27 28 29 30 31
септембар	октобар	новембар	децембар
п у с ч п с н	п у с ч п с н	п у с ч п с н	п у с ч п с н
1	1 2 3 4 5 6	1 2 3	1
2 3 4 5 6 7 8	7 8 9 10 11 12 13	4 5 6 7 8 9 10	2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15	14 15 16 17 18 19 20	11 12 13 14 15 16 17	9 10 11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21 22	21 22 23 24 25 26 27	18 19 20 21 22 23 24	16 17 18 19 20 21 22
23 24 25 26 27 28 29	28 29 30 31	25 26 27 28 29 30	23 24 25 26 27 28 29
30			30 31

За мерење времена користимо дане, седмице, месеце и године.
Календар је запис свих месеци, седмица и дана у једној години.
 За сваку годину саставља се нови календар.

Користећи календар на претходној страни попуни табелу.

Први месец у години је:	
Последњи месец у години је:	
Четврти месец у години је:	
Најкраћи месец у години је:	
Милена иде у школу плеса уторком, четвртком и суботом. Колико ће часова плеса имати овог месеца?	
Ког дана у месецу је твој рођендан?	

Једна **година** траје 12 месеци. Време од 30 или 31 дан је **месец**. Изузетак је фебруар који има 28 дана, а сваке четврте године 29 дана. Година у којој фебруар има 29 дана зове се преступна година. Година почиње 1. јануара, а завршава се 31. децембра. **Датум** је редни број дана, месеца и године.

Када пишеш датум, треба да водиш рачуна о следећем редоследу:

1. редни број дана у месецу
2. месец
3. година

Октобар 2019

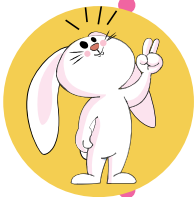
Пон	Уто	Сре	Чет	Пет	Суб	Нед
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Датум може да се напише на два начина:

21. 10. 2019.

или

21. октобар 2019.

Ако желиш да знаш колико месец има дана, послужи се прстима!

јануар
фебуар
март
април
мај
јун
јул

31 или 29
28
31 30
31 30 31

август
септембар
октобар
новембар
децембар

31 30
31 30
31

На календару који се налази на почетку лекције **црвеном** бојом заокружи датум када си рођен/рођена. Датуме рођења чланова своје породице заокружи плавом бојом.

Помоћу календара на временској ленти упиши дане који припадају месецу у ком почиње пролеће. Заокружи први дан пролећа.

П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н	П	У	С	Ч	П	С	Н

1. Колико месеци има једна година? Именуј их.
2. У којем месецу почиње нова школска година?
3. Који месец у години је теби најдражи? Објасни зашто?
4. Ког датума славиш рођендан? Запиши га у свеску.
5. Који је данас датум?

• календар • седмица • месец • година • датум

Годишња доба

Прочитај песму па испричај о чему песник пева. Која строфа ти се највише свидела? Због чега?

ГОДИШЊА ДОБА

Замисли годину: представа то је,
Сви смо публика, много нас има,
За нас улоге играју своје
Пролеће, јесен, лето и зима.

Пролеће тачно улогу схвата:
Разведри небо, пупољке буди,
Птичја опера отвара врата,
А раздраганост уђе у груди.

А онда летњи наступе дани
И хладовита места се траже,
Никну кô печурке сунцобрани,
Забава почне, оживе плаже.

Јесен је права глумачка дива,
Понекад сија, понекад плаче,
Помало златна, помало сива,
Ветрове има за удвараче.

За њом се зима на сцени јавља,
Мраз јој доноси накит од леда;
Клизалке, скије, празници, славља –
Зимска идила свима се преда.

На крају – опет у истом смеру:
Гледамо нову премијеру!
Нема припрема и дугих проба,
Глумци су исти: годишња доба.

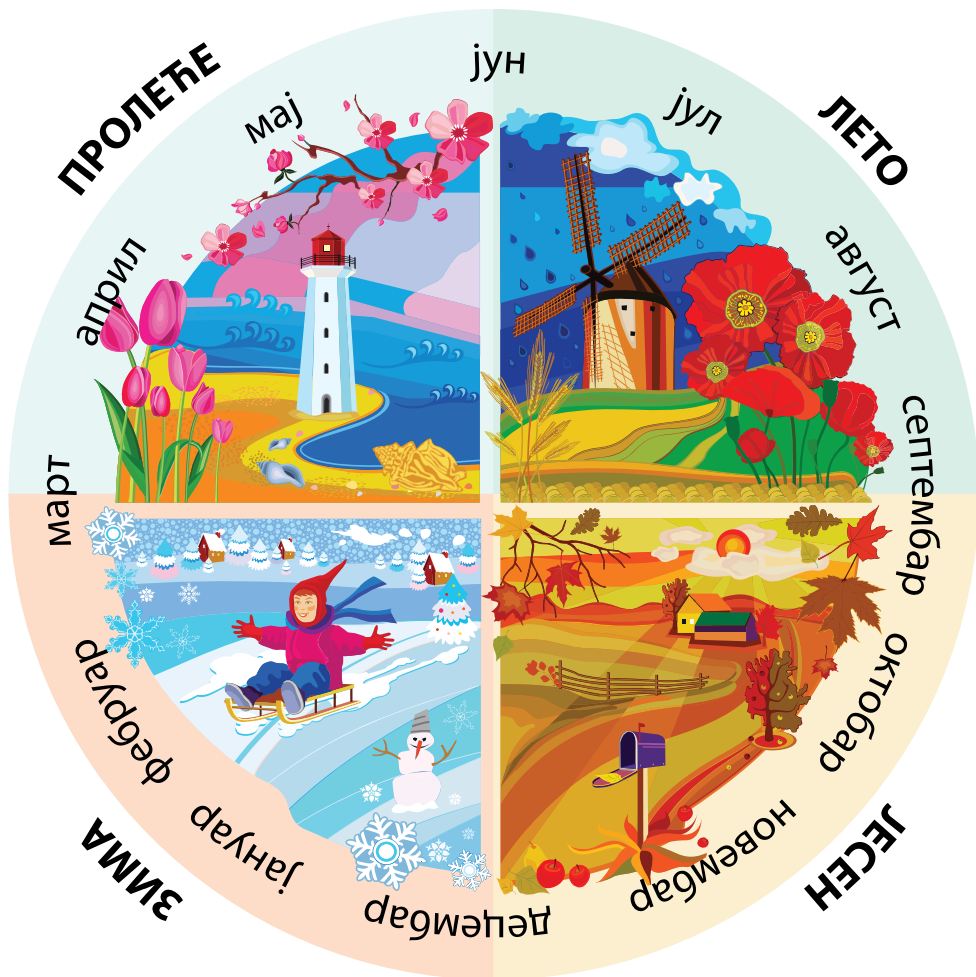
Дејан Алексић

опера – драмски текст који се изводи у позоришту уз пратњу музике
дива – славна глумица
зимска идила – миран и срећан живот у природи зими
премијера – прва представа неког позоришног или музичког дела

Током године смењују се четири **годишња доба**: пролеће, лето, јесен и зима. Годишња доба почињу одређеног датума и трају по три месеца. Време се мења, а дани постају дужи или краћи. У сваком годишњем добу можеш да уочиш промене на биљкама и животињама. Промене се дешавају и у активностима људи.

Погледај слику и испричај у ком месецу почиње свако годишње доба и у ком месецу се завршава.

Испод сваке слике напиши које је годишње доба на њој приказано. Напиши називе месеци који припадају датом годишњем добу.

На ленти времена обој **зеленом** пролећне месеце, **жутом** летње, а јесење **црвеном** бојом. Не заборави да неки месеци припадају различитим годишњим добима.

април	мај	јун	јул	август	септембар	октобар
-------	-----	-----	-----	--------	-----------	---------

У свакој строфи песме „Годишња доба” Дејана Алексића опевано је по једно годишње доба. Одабери строфу и нацртај оно што је описано у њој.

1. Наброј годишња доба. Колико траје једно годишње доба?
2. Које је твоје омиљено годишње доба? Објасни зашто.
3. Којих се игара играш зими са другом децом ван куће?
4. Како се облачиш зими, а како лети? Објасни зашто.

• годишња доба

Како се сналазимо у насељу

Пажљиво посматрај слику. Како се зове улица приказана на слици? Како си то сазнао/сазнала? Уочи шта се налази на кућама и зградама у улици? Који бројеви се налазе на левој страни улице, а који на десној?

Људи се сналазе у насељу помоћу назива **улица и кућних бројева**. Улице почињу од центра насеља, трга или неке веће улице. На левој страни улице се налазе куће и зграде које су означене непарним бројевима. Парним бројевима су означене куће и зграде које се налазе на десној страни улице. Табла на којој је написан назив улице постављена је на почетку улице. Назив улице, кућни број и назив насеља у коме живиш чине твоју **адресу**.

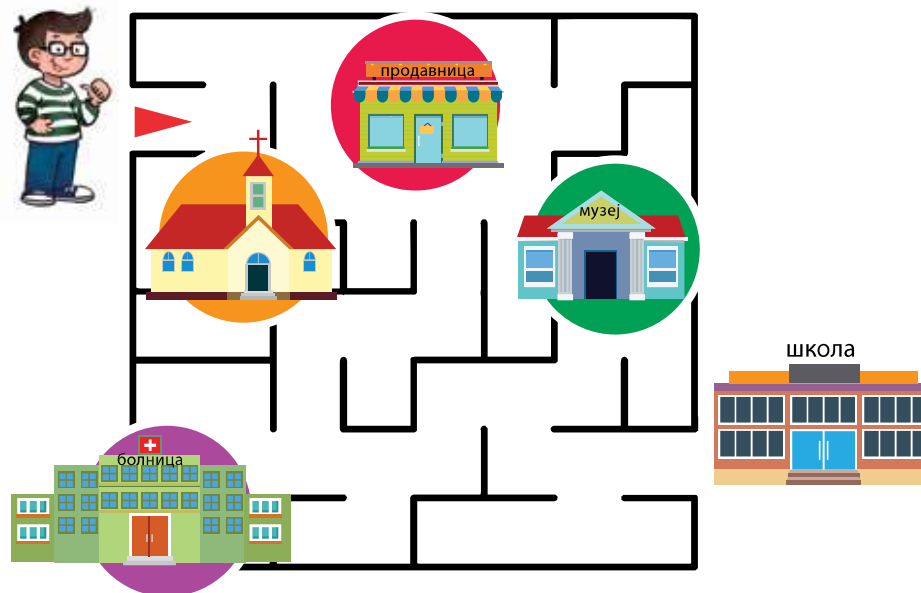
Напиши на линији своју адресу.

Замисли да у некој улици тражиш зграду означену бројем десет, а ти се налазиш испред зграде на којој пише број једанаест. Размисли и напиши шта ћеш тада урадити.

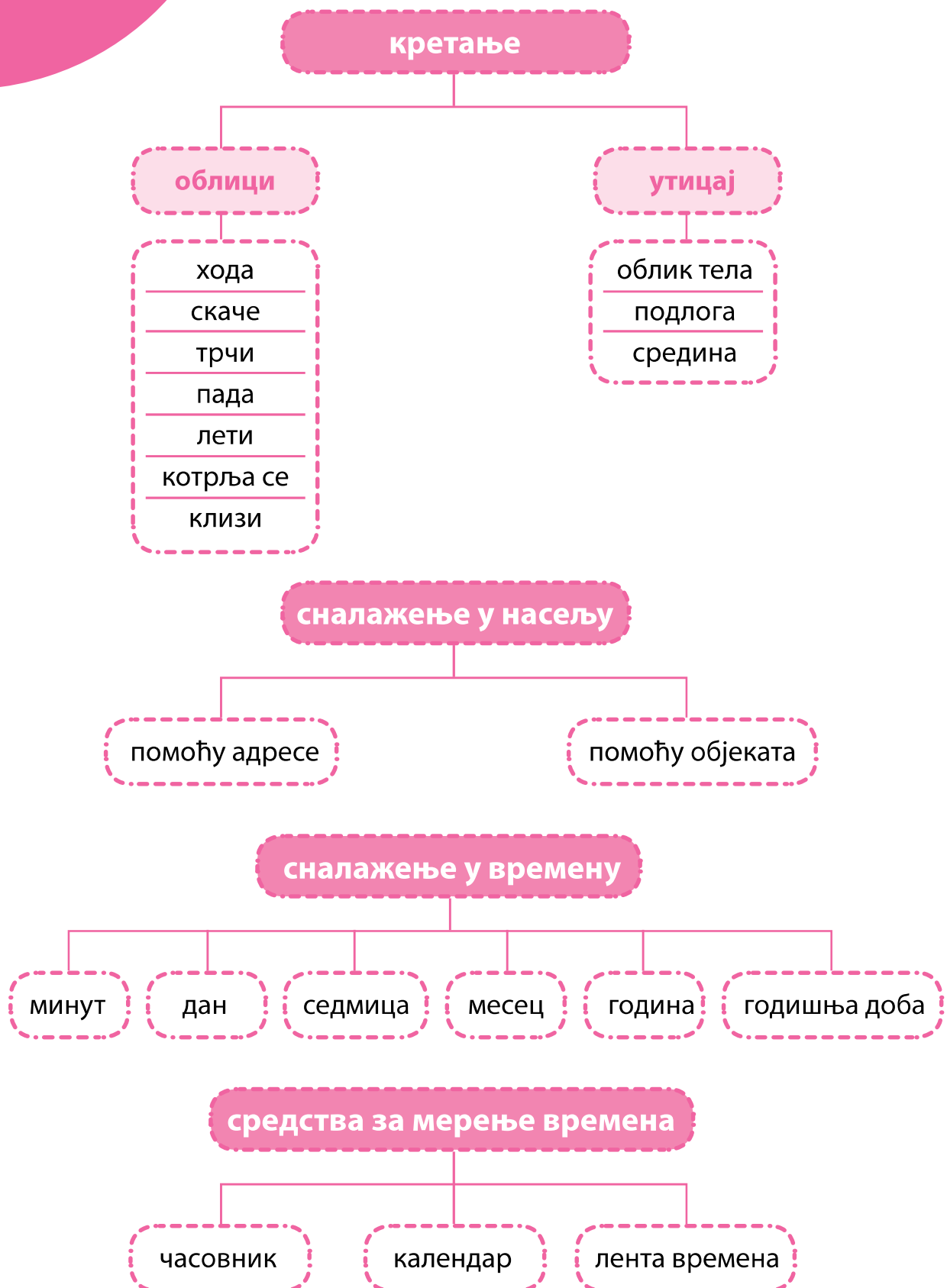
Сналажење у насељу могу ти олакшати и важни **објекти** који се у њему налазе и које лако можеш уочити. То могу бити: цркве, школе, највише зграде, мостови, спортске дворане и слично. У сналажењу ти могу помоћи и неко необично дрво, саобраћајни знакови, споменици.

Помози Бошку да пронађе пут од куће до школе. напиши поред којих је објеката прошао.

Да поновимо

РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ

Облик рељефа
у насељу и
околини

Значај
биљака и
животиња
за човека

Које су
заједничке
особине живих
бића

Воде у
насељу и
околини

Како
човек утиче
на природу

Коју улогу
имају
делови
тела
живих
бића

Значај биљака за човека

Именуј воће и поврће приказано на сликама. Напиши њихове називе на линијама. Које делове биљака на фотографијама користимо у исхрани?

Биљке користимо у **исхрани**. Једемо њихове плодове, лишће, корење, стабла и семенке.

Испод сваке фотографије биљака напиши назив производа који добијамо њеном прерадом.

Многе **биљке се прерађују у фабрикама** и од њих добијамо производе које користимо у исхрани (уље, џемове, сокове, компоте, брашно, шећер).

За које од ових лековитих биљака си чула/чуо? За шта се оне користе?

нана

камилица

Лековите биљке човек користи за лечење и очување здравља. Од лековитих биљака (камилице, нане, жалфије, шипурка) најчешће пијемо чај. Од лековитих биљака се праве сирупи (боквица, јагорчевина) и лекови.

Испод сваке фотографије напиши називе предмета који се праве од дрвета.

Од биљака се **праве и многи предмети** које свакодневно користимо. Од дрвета се праве делови намештаја, папир, посуђе. Од памука и лана добијају се материјали за **израду одеће**.

памук

Које украсне биљке се гаје у твом дому? Шта мислиш, зашто људи гаје украсне биљке?

кактуси

мушкатла

фикус

орхидеја

Људи гаје **украсне биљке** да би уживали у њиховој лепоти.

Зашто су биљке важне за човека? Зашто у граду постоје паркови?

Биљке **производе кисеоник** који је неопходан свим живим бићима. Стабла дрвећа нас штите од штетног утицаја сунчеве светлости и топлоте, од ветра и буке. Крчењем шума и неконтролисаним брањем биљака човек је угрозио опстанак многих живих бића.

1. Зашто су биљке значајне за човека?
2. Које воће користимо у исхрани?
3. Опиши на које начине користимо воће и поврће у исхрани.
4. Потражи на интернету шта све може да се направи од лековитих биљака.
5. Који се одевни предмети праве од памука?
6. Посматрај предмете у учионици. Именуј оне који су направљени од дрвета.
7. Зашто су важне шуме и паркови?

• значај биљака

Да поновимо

